

kinča. V stročju je po 4—7 okroglih zrn različne barve. Če se med seboj pomešano sejejo, prehaja jedna sorta v drugo in narejajo se odrodki kakor: bela, rujava, prižasta in črna grahorica.

Navadna rujava, sejavna grahorica se ima za najrodovitnejšo in jo najbolj za živinsko klajo sejejo; tudi zastran vremena in zemlje je najmanj izbirična.

V toplejših krajih pridelujejo tudi zimsko grahorico, ki je pa le odrod navadne sejavne grahorice in ne za ostro vreme naših krajev.

Neka posebna sorta je tako imenovana narboneška klajna grahorica z zrnjem kakor grah debelim in bolj bobu podobnim. Vendar le v toplih krajih in bolj v močni zemlji stori in ker tudi pridelek ni tolik, da bi večje delo in boljše zemljo poplačal, se v naših krajih le redkokdaj seje.

Navadna grahorica ljubi srednjeplo, vlažno podnebje in proti pomladanskim mrazem ni preveč občutljiva, še takrat ji le malo ali nič ne škoduje, če je mraz tako hud, da celo zemlja zmrzne. Grahorica ljubi lahkejšo zemljo, kakor grah; le v suhi peščeni zemlji ne stori in se v vročih poletjih dostikrat popolnoma posuši. V setvinem kolobaru se kot krma večidel za pripravljajoči sadež v frišni gnoj seje, za seme pa le v ponošeno zemljo, kot drugi ali tretji sadež. Gnoja zahteva le srednjo mero; v močnejši, frišno pognojeni zemlji prav dolga raste, vedno cvete in malo semena obrodí, je toraj za zeleno krmo kakor vstvarjena. Zemlja se za grahorico ravno tako pripravljá, kakor za grah, s katerim se tudi jednako seje, namreč za seme, kolikor prej, toliko bolje za zeleno krmo pa v kolobaru kot prvi sadež pred ozimino sicer pa tudi še majnika in junija. Za seme se seje po dobroti semena in zemlje na jeden oral $2-2\frac{1}{2}$ meena, za krmo pa $1\frac{1}{2}-2\frac{1}{2}$ ter se globoko z brano zavleče ali pa tudi podorje. Med rastjo ne potrebuje več drugega obdelovanja. Grahorica dozori v 4—4 $\frac{1}{2}$ mesecih navadno za grahom, pospravlja se ali s koso ali z srpom in se v redih suši, v snope poveže in se dalje, kakor seno pospravi. Poprečen pridelek zrnja je na oralu 12—18 mecnov 90—95 funtov težkih. Slame vrže 16—24 centov. Grahorično seme se sicer tudi melje in z rženo moko pomešano se kruh speče. Ali kruh je črn, bridek in težko prebavljiv. Z ovsom vred se grahorica za konjsko krmo porabi, tudi za ovce je dobra in jo imajo za posebno redivno. Slama se kot krma hvali posebno za ovce in toliko izda, kolikor slabo seno, vendar je boljša od grahove slame.

Dopisi.

Od Device Marija na ptujski gori. (Novošegno gospodarenje.) Visoko leta, nizko pada. Tako se je pri nas nekemu človeku zgodilo. S prostimi rokami je začel gospodariti. Dobil je skozi dober jezik vse, kar je k gospodarstvu po-

treboval, od drugih ljudi. Delavci so delali, vozači so vozili na njegovo obljubo. Živež za delavce je na kredo dobival, zraven pa še tudi denarjev na posodo najemal. Vendar naposled je prišlo do konca. — Kedar je denarja dobil, ni mislil na svoje dobrotnike, ampak delal se je velikega gospoda ino zavžival vse dobro. Nič mu ni bilo predrago; le za njegove upnike je malokedaj denarjev imel, da bi njim plačal. Začel je hrame kupovati ino čeravno je dolžen ostajal, ga to ni dosta brigalo; da je le v bukvah posestnik postal in skozi to za dalej še le večje omotice delal. — Naposled mu je menjica (Wechsel), katero je za 10.000 fl. podpisal, visoki nos potrla; tega ne more in tudi drugih dolgov, kateri še le veliko večjo svoto nanašajo, plačati; tedaj je moral krido (konkurs) napovedati. Zdaj je vsega konec! Ubogi ljudje, kateri imajo kaj dobiti, pa zgubijo skoro vse.

Iz Šmarja. (Jama razbovnikov.) — Dné 27. aprila je šel pošten mladenič Rok Dobršek iz Šmarje v Šent Jur na železnico, da bi se s ponočnim vlakom v Sevnico odpeljal. Hotel je svojega očeta obiskati in mu naznaniti, da je brat njegov alj sin onega očeta, J. Dobršek, pristav pri ptujski davkariji, na osepnica h umrl. Ob $\frac{1}{2}$ 11 dospé blizo cerke sv. Ahacija v št. Jurski fari. Nasproti ondotne cerkve za cesto je nova hišica postavljena, v kateri nekaj časa sem nek sumljiv človek, „dolgi ali nekdanji Cmokov oštir“ krčmo ima. Ko se popotnik ošteriji bližuje, sliši hruš in petje ter vidi, da v hiši luč gori, med vratami pa neka ženska stoji in pazi, kdo da mimo pride. Na enkrat, kot blisk, babela zgine, iz hiše pa planejo 4 hajduki, zgrabijo ubogega popotnika, ga vlečejo v hišo in se hočejo nad njim budovati. Prestrašeni revež prosi, da ga naj izpustijo, ker se mu mudi na železnico. Med temi zapazi enega, ki ga je dobro poznal (ta je najbližnji sosed cerkve sv. Ahacija) in ga pohlevno nagovori: Jur! za božjo voljo, prosim vas, pustite me, da grem brž naprej, da železnice ne zamudim, in svojega očeta še živega najdem. Na to se ženstvo oglasi in pravi: pusti ga, naj gre, zakaj ta ni ovi, ki je mislil v [klet pridreti in vino ukrasti; — ta ima klobuk, oni pa je imel kapo. — Misliti je, da so stregli po človeku, ki bi imel ob istem času mimo iti, da bi ga bili napadli. Prestrašeni popotnik se boji ovi napad sodniji ali žandarjem naznaniti, ker si misli, da bi imel za tega del mnogotere sitnosti, — na zadnje pa rudečega petelina na strehi. Pazite na ondotnega oštirja in na njegove pajdaše! —

Iz Sel pri Podčetrtku. (Kradljivka ugrabljena.) V soboto 1. maja smo tukaj sejem imeli. Trgovina je bila pri srednjem meri. Ali nekaj smešnega smo imeli. Žena srednje starosti, J. T. iz Verač doma, je zbiraje blago pri trgovcu Kartinu iz Šmarja, balo platna v vrednosti od 8—10 fl. ukradla. Vendar hitro so njo zasačili, z vrvijo

trdno zvezali, kvišku k štantu pripeli, tako da je več visela, kakor na zemlji stala, in se ljudstvu na ogled nastavila, dokler niso c. k. žandarji prišli in nje v Kozje pred sodnijo gnali. Takih ptic in ptičev je še več v naših Veračah, Virštanji in v Dobrežičah.

Od sv. Petra pri Mariboru. (Duhovniki, ne dajte se ociganiti!) Neka ženska hodi po svetu ljudi ciganit. Stara je kakih 30 let, je bleda, se potuknjeno drži, nosi kačamajko in sivkasto janko. Prišla je 5. maja popoldne k pisatelju z lističem v roki, na katerem je stalo, da bi se rada pismeno spovedala, ker je mutasta in ne more govoriti. Pisatelju se to vse nič ni prav zdelo, toraj pokliče svojega g. tovarša. K sreči njo je ta že parkrat poprej videl in mu je zategadelj znano bilo, po čem je žafran. Zapove njej: „Govori zdaj!“ in glej čudo! razvezala se je vez njenega jezika in začela je govoriti, kakor tam doli na murskem polji govorijo. Dokazalo se njej je več laži, med drugimi tudi ta, da je ona sestra duhovnika Z., kakor je okolj pravila. Zapodila se je proti sv. Tomažu pri veliki Nedelji, ker je rekla da je tamkaj v Saveih doma, in da njej je Marija Pregl ime. Koliko je na tem resničnega, bodo že tamošnji ljudje vedeli. Opomnim še, da je imela na molitveni knjižici zapisano ime Eva Hren, na enem kipu pa Johana Irgolič. Pred nekaj dnevi je pravil tukaj nek duhovnik o ženski, ki je prišla mutasta v črnogorsko cerkev pri Ptujih in je v cerkvi med sv. mešo spregovorila. Bila je po popisu Mariji Pregl na las podobna. Brez dvoma je to ena in tista ciganica, ki je mutasta postala, ko je prek Drave k nam prišla. V tem slučaju veljajo gotovo besede, ktere je nek učitelj šolarjem povedal rekoč: „Varujte se deca, svet je poln huncfotov!“

Politični ogled.

Deželni zbor v Gradcu bil je 3. t. m. skončan. Za spomin nam je zapustil 38 procentov deželne naklade, da poplačamo 3,410.000 fl. deželnih stroškov. To ni ravno vesela novica. Pa kaj hočemo, kako se je pri volitvah postlalo, tako se bo sedaj ležalo.

Dijaki in ostala liberalna drubal se je pomirila, ker so svitli cesar ukazali, da se ima njihovemu gostu, don Alfonzu, pred poslopje postaviti straža 20 vojakov. Sedaj že liberalni listi sami pravijo, da ni res, kar so poprej o don Alfonzu — pisali, n. p. da je iz ljudi na Španskem „klobase delal“. Sram njih bodi! Sicer pa se Gradčani cesarja nekoliko bojijo. C. k. namestnik baron Kubeck je celo zbolel.

Na Kranjskem so slovenski poslanci prav resnobno prašali c. k. namestnika o nepostavnostih, ki so se godile pri volitvah za trgovske in obrtniške zbornice. Baron Widman se je neki jako iznemiren kazal.

Svitli cesar so pretečeni teden potovali ob kotorskih bokah. Vreme je precej neprijazno. Vendar ljudstvo od vseh strani skupaj vre, svojemu cesarju se poklanjat. Nek 80lenti selski starosta njih je nagovoril: pripravljani smo vsak trenutek svojo kri dati za Tvoje veliko cesarstvo. Daj nam orožja in ne bojimo se nobenega Tvojih sovražnikov“. Blizo Miraza so cesar stopili na črnogorsko zemljo, kder je stal oddelek črnogorske vojske z godbo, ki je svirala cesarsko pesem. Vojaki so se cesarju dopadli; tako urno so se gibali in dobro strelali. Sedaj se vračajo cesar domu. Na Reki (Fiume) njih pričakuje hrvatski ban s sijajnim spremstvom hrvatske gospode. Na večer 14. maja pridejo cesar zopet na slovensko zemljo. Kranjci se neki ob železniških postajah močno pripravljajo, da ga kot zvesti Slovenci dostojno pozdravijo. In prav imajo. Vsaj Slavjani pričakujemo vse le od cesarja, od liberalcev in nemčurjev pa nič.

Za poduk in kratek čas.

Grad Borl.

Kdor se po železnici pelja iz Pragarjev črez Ptuj v Ormuž, Središče itd., ta se gotovo raduje krasnega pogleda, gledavši na južno stran. Ravno polje, deroča Dravo, vinske gorice, bele hiše, številne cerkve, vse to hiti in se drvi mimo očesa, kakor da bi se nam sanjalo. Izmed vseh predmetov nas pa vendar najbolj zanimiva krasni grad Borl. Ponosno nas gleda iz nad prijaznega griča na desnem bregu Drave, 3 ure hoda niz Ptuja. Po svoji legi in stavbi spada grad Borl med najlepše na Štajerskem. Kdo ga je pozidal, tega ne vemo. Slavjansko ime Borl (brod) kaže na Slovence, nemško ime Ankenstein in zgodovina pa na nemške posestnike.

Prvi so bili Ankenšteincovi. L. 1199. na velikonočno nedeljo je bila na ptujskem polji, Borlu ravno nasproti, krvava bitka. Ptujski grajšak Friderik je roparske Madžare strahovito potolkel. Ankenšteinci so mu vrlo pomagali. Leta 1323 so poslednjega pokopali, namreč: Friderika Ankenšteina. Grad so potem imeli zaporedom ptujski grajšaki do l. 1428. plemiči Štubenbergi do 1434. Leta 1481. je pred grad prilomastil sloviti ogerski kralj Matjaž ter ga popolnem razdjal. Vendar plemiči Zäkel-ni, kateri so grajšino prejeli od cesarja Friderika VI., so grad zopet pozidali. Za njimi so prišli Herberšteinci do l. 1620, grofi Thurn do 1639. in bogata rodbina grofov Sauer do 1801. V tem letu je grajšino kupil poljski knez Ponjатовski, a črez 2 leti zopet prodal Wilhelmini, vdovi poslednjega grofa Leslie-ja, rojenej grofici Wurmbrandovi. Ta blaga gospa je na Borlu živela blizo 50 let. Slovela je daleč zarad svoje milosrčne radodarnosti in gostoljubja. Umerla je 20. februarja 1851 in se dala sredi svojih nekedanjih